

# Giften aan de bibliotheek: meerwaarde of vergiftigd geschenk?

Mieke Lietaer, Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience

Elke bibliotheek krijgt wel eens boeken aangeboden. Vaak wordt dit sympathieke gebaar op prijs gesteld en krijgen ze een plaats in de collectie. Voor bibliotheken die hun aankoopbudget zien slinken kunnen schenkingen zelfs essentieel worden om de collectie nog op hetzelfde tempo te laten groeien.

Positief is dat bibliotheken via schenkingen soms aan waardevolle, uitverkochte en zelfs unieke drukken geraken. Hiaten in de collecties worden aangevuld of beschadigde werken vervangen. En dat is niet het enige wat telt. Ook de meerwaarde die een verzameling als geheel biedt, kan een pluspunt zijn.

Maar als collectievormer ben je je ook bewust van alle mogelijke negatieve kanten van giften. Een schenking is immers niet gratis, er zijn kosten verbonden aan ontsluiting, opslagruimte en beheer. In het sturen van het aanbod van schenkingen ben je als collectievormer veel minder aan zet dan bij de aankopen, die je wel heel gericht kan doen. Maar het staat voorop dat het aanbod pas echt waardevol is als het tegemoetkomt aan het gevoerde collectiebeleid. Dit is prioritair en soms is een aangeboden verzameling niet geschikt of is slechts een deel ervan relevant. Dan is correct anticiperen op het aanbod een uitdaging.

geschikte schenkingen. Ondermeer door het voeren van een goed communicatiebeleid kan zij het vertrouwen in en de kennis over de erfgoedinstelling en haar verzamelgebied bevorderen. Concreet

“EEN SCHENKING IS IMMERS NIET GRATIS, ER ZIJN KOSTEN VERBONDEN AAN ONTSLUITING, OPSLAGRUIMTE EN BEHEER.

kunnen onderzoekers die gebruik maken van de collectie worden aangespoord om het resultaat van hun onderzoek aan de bibliotheek te schenken. Bij publiek-momenten kan een folder over het schenkingsbeleid worden verspreid.

Het beschikken over een collectiebeleidsplan met daarin een nota over het schenkingsbeleid is een handig instrument om schenkers op voorhand te informeren over wat wel en niet wordt opgenomen. Een eventuele weigering van het aanbod is dan makkelijker uit te leggen. Het is in elk geval beter om iemand door te verwijzen naar een geschikte gastinstelling dan zomaar klakkeloos alles te aanvaarden.

te krijgen onder aansturing van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek. Als een verzameling divers van opzet is en bijvoorbeeld bibliotheek- en archiefmateriaal bevat, dan werken diverse erfgoedinstellingen (musea, bibliotheken, archieven) best samen om de collectie te ontsluiten.

Bij schenkingen waaraan bijzondere voorwaarden zijn verbonden spreekt men van een schenking met onderhandse overeenkomst. Het is belangrijk dat daarbij geen onmogelijke voorwaarden worden aanvaard die de normale werking van de bibliotheek belemmeren.

Er wordt best verduidelijkt dat wat buiten het collectieprofiel valt niet zal worden opgenomen. Voor niet-opgenomen materiaal dat niet terugkeert naar de schenker zoekt de bibliotheek — in de mate van het mogelijke en mits akkoord van de schenker — een herbestemming: ruil, verkoop, schenken aan een andere instelling, ... Op die manier komt ook dit deel van de schenking nog ten goede. Bij waardevolle verzamelingen die in hun geheel aansluiten bij het collectieprofiel kan wel worden voorzien dat de gehele verzameling later nog virtueel gereconstrueerd kan worden. In het geval van een voorzien legaat kan de bibliotheek samen met de familie van de schenker naar een fiscaal gunstige oplossing zoeken. Legatarissen die verwant zijn in de zijlinie of niet-verwant betalen immers hoge successierechten (tot 70 procent). Bij ontstentenis van directe erfgenamen kan bijvoorbeeld de techniek van het duo-legaat fiscaal voordelig zijn.

Zorg er dus zelf voor dat giften geen vergiftigd geschenk worden! Neem je voorzorgen en denk twee keer na alvorens een schenking te aanvaarden. ■■



De jongste schenker van de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience, © Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience, foto: Michel Detobel.

## WAT WEL, WAT NIET

De bibliotheek kan het aanbod proberen te sturen door zelf een actievere rol op te nemen bij het aantrekken van

Onderlinge afspraken tussen bewaarbibliotheken rond (passief) collectiebeleid beginnen in Vlaanderen vorm